

**PODYPLOMOWE STUDIUM URBANISTYKI I PLANOWANIA
REGIONALNEGO DLA KRAJÓW ROZWIJAJĄCYCH SIĘ 1966–1990**
**POSTGRADUATE COURSE OF TOWN AND REGIONAL PLANNING
FOR DEVELOPING COUNTRIES 1966–1990**

Krystyna Mieszkowska
Mgr

Towarzystwo Urbanistów Polskich

STRESZCZENIE

Podyplomowe Studium Urbanistyki i Planowania Regionalnego Krajów Rozwijających się było unikalną jednostką dydaktyczną zorganizowaną i prowadzoną przez Prof. P. Zarembę. W latach 1966-1990 wykształciło 480 planistów z 47 krajów Azji, Afryki i Ameryki Łacińskiej, z których 9 uzyskało także doktoraty. Artykuł przypomina program Studium i sposób jego realizacji, a także działalność związanego ze Studium Zakładu Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się.

Słowa kluczowe: podyplomowe studium, urbanistyka, planowanie regionalne/planowanie przestrzenne, kraje rozwijające się.

ABSTRACT

Postgraduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries was an unique training unit organized and led by Prof. P. Zaremba. In the years 1966-1990 it was attended by 480 planners from 47 developing countries. 9 of them obtained the doctor's degree. The paper reminds the activity of the Course and of the Division of Spatial Planning for Developing Countries.

Key words: postgraduate course, urban planning, regional/spatial planning, developing countries.

1. CELE I PROGRAM STUDIUM

Jedną z ważnych form działalności dydaktyczno-naukowej prof. Piotra Zaremby było zorganizowanie na Politechnice Szczecińskiej i prowadzenie Podyplomowego Studium Urbanistyki i Planowania Regionalnego Krajów Rozwijających się. Podróżując wielokrotnie w latach 1954-1964 do krajów rozwijających się (Korea, Chiny, Wietnam, Gwinea), w charakterze członka grup eksperckich i wykładowcy, Profesor dostrzegał podobieństwo problemów planistycznych tych krajów, będących w trakcie odbudowy powojennej lub transformacji po uzyskaniu niezależności, do sytuacji urbanistyki polskiej w latach czterdziestych XX wieku. Uważał, że osiągnięcia rozwiniętej wówczas polskiej metodologii planowania przestrzennego dobrze sprawdzają się w warunkach krajów, które w latach 60-tych szukały dróg rozwoju oraz metod planowania dostosowanych do ich własnej sytuacji i specyfiki.

W 20-lecie działalności Studium Profesor pisał [8]:

Doświadczenie uzyskane w ciągu dziesięciu lat (1954-1964) współpracy z urbanistami krajów rozwijających się skłoniło nas do zaproponowania nowej koncepcji pomocy naukowo-dydaktycznej dla tych krajów z zakresu planowania przestrzennego. W 1965 roku Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego postanowiło zorganizować w Polsce stały ośrodek naukowy dla prowadzenia regularnego dokształcania planistów przestrzennych z Krajów III Świata. Wybór padł na Szczecin z uwagi na długoletnie kontakty nasze z krajami Azji i Afryki. W ten sposób powstało w 1966 roku Podyplomowe Studium Urbanistyki i Planowania Regionalnego Krajów Rozwijających się przy Politechnice Szczecińskiej (...).

Ryc.1. Prof. P. Zaremba wśród uczestników kursu 1980. Źródło: zbiory autorki

Fig.1. Prof. P. Zaremba among participants of the course 1980. Source: the author's collection

Studium (pod różnymi nazwami) działało od 1966 do 1998 roku kiedy jego prowadzenie zostało zawieszono. Niniejszy artykuł obejmuje okres od 1996 do 1990 roku, w którym nazwa Studium, jego program i proces dydaktyczny ulegały tylko niewielkim zmianom, a kierownictwo przez większość tego czasu spoczywało w rękach Prof. Zaremby. Od 1970 obsługę dydaktyczną Studium objął zorganizowany przez Profesora Zakład Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się, w ramach którego kontynuowano również prace naukowe i wydawnicze związane z planowaniem przestrzennym tych krajów.

Jako cele generalne pracy dydaktycznej Studium należy wymienić:

- oferowanie wiedzy teoretycznej opartej na aktualnie najnowszych osiągnięciach metodologicznych,
- dostosowywanie programu do bieżącej sytuacji krajów rozwijających się,
- wdrażanie do pracy w zespołach wielodyscyplinarnych,
- prezentowanie polskiego dorobku w dziedzinie planowania przestrzennego.

Realizacji tych celów służył program nauczania Studium, na przestrzeni ponad 30-tu lat na bieżąco dostosowywany i uaktualniany zgodnie z postępowaniem wiedzy planistycznej i procesów rozwojowych krajów, którym służyło.

Początkowo, na przełomie lat 60-tych i 70-tych, szczególną uwagę zwracano na uwzględnianie kontekstu regionalnego w planowaniu miast, analizowano problemy i sposoby planowania regionów przemysłowych, zajmowano się organizacją odbudowy miast zniszczonych i ich infrastruktury.

Zapoczątkowana przez tzw. Raport Klubu Rzymskiego z 1972 r., rosnąca świadomość potrzeby ochrony środowiska człowieka znalazła szybko swoje odzwierciedlenie w adaptacji programu w latach 70-tych, w którym ważne miejsce zaczęły zajmować aspekty zintegrowania zagadnień gospodarczych i ekologicznych w procesie planowania przestrzennego miast i regionów. Wobec gwałtownego wzrostu zaludnienia miast w krajach rozwijających wprowadzono do programu zagadnienia związane z przyszłością urbanizacji.

W latach 80-tych akcent programowy przesunął się na metody planowania zintegrowanego, problemy realizacji planów i wynikające stąd traktowanie planowania przestrzennego jako procesu decyzyjnego i regulacyjnego.

Przez cały czas działalności w programie Studium uwzględniano rozwinięte w Polsce metody analizy progowej i wariantowania planów kierunkowych, a jego specyficznym akcentem było planowanie przestrzenne obszarów nadmorskich, szczególnie ważnych dla większości krajów pochodzenia uczestników.

Wyżej zarysowany program nauczania realizowany był w latach 1966-1969 w ciągu 4 miesięcy (15 lutego – 15 czerwca), a od roku 1970 – przez 6 miesięcy (4 stycznia – 30 czerwca). Zarówno ze względu na międzynarodowy skład grup uczestników, jak i krótki czas trwania poszczególnych edycji Studium, nie było możliwości prowadzenia zajęć w języku polskim, w związku z czym odbywały się one w języku angielskim, co wymagało biegłej znajomości tego języka od wszystkich pracowników Zakładu Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się (w tym także sekretarek).

Uczestnicy Studium rozpoczynali zajęcia od przeprowadzanej przez Prof. Zarembę rozmowy kwalifikacyjnej mającej określić ich przygotowanie zawodowe, potrzeby kraju macierzystego i zainteresowania w zakresie planowania przestrzennego.

Nauczanie na Studium odbywało się przede wszystkim w ramach wykładów i ćwiczeń praktycznych zajmujących łącznie ok. 2/3 godzin dydaktycznych. Pozostałą część czasu zajmowały seminaria, wyjazdy studialne (przez większość omawianego okresu działalności Studium 2 x 2 tygodnie) oraz konsultacje samodzielnie wykonywanych prac końcowych. W ramach wykładów, w dużej części prowadzonych przez Prof. Zarembę, omawiane były zagadnienia teoretyczno-metodologiczne planowania przestrzennego, systemy współtworzące struktury przestrzenne i planowanie przestrzenne w Polsce. Tematami ćwiczeń projektowych były studialne opracowania planów szczegółowych jednostek strukturalnych miast (mieszkaniowych, przemysłowo-składowych, turystyczno-wypoczynkowych), planów ogólnych miast lub mikroregionów, zastosowanie poznanych metod planowania zintegrowanego w studium obszaru nadmorskiego itp. Ćwiczenia te przeprowadzane były w zespołach 4-6 osobowych o możliwie wielodyscyplinarnym składzie. Kolejne jednostki ćwiczeniowe kończyły się seminariami, na których omawiano wyniki prac projektowych, a także dyskutowano o problemach planowania przestrzennego w krajach uczestników Studium.

Specyficzną formą zajęć były wyjazdy studialne do najważniejszych miast i ośrodków akademickich w Polsce (Warszawa, Trójmiasto, Kraków, Katowice, Wrocław, Poznań), gdzie uczestnicy Studium mieli okazję słuchać wykładów wybitnych polskich specjalistów w dziedzinie planowania przestrzennego, a także odbywania wizyt w biurach projektowych połączonych ze zwiedzaniem miast.

Od 1970 w końcowej fazie kursu wykonywane były indywidualnie prace końcowe polegające na zastosowaniu nabytej wiedzy do warunków i problemów występujących w kraju/mieście uczestnika kursu. Tematyka tych prac obejmowała następujące grupy zagadnień :

- aspekty metodologiczne planowania przestrzennego,
- rozwiązywanie problemów ekologicznych, społecznych, transportowych, lokalizacji przemysłu w planowaniu przestrzennym,
- regionalne systemy osadnicze z uwzględnieniem sieci usług lub w obszarach nadmorskich,
- struktury przestrzenne jednostek miejskich.

Ze względu na przeważającą specjalizację zawodową uczestników Studium najczęściej wybierane były tematy z grupy ostatniej.

Ryc. 2. Ćwiczenia projektowe. Źródło: zbiory autorki

Fig.2. Practical workshop. Source: the author's collection

2. UCZESTNICZY STUDIUM

Przeciętna liczba uczestników jednego kursu wynosiła 16 - 20 osób, ale w latach 80-tych zdarzały się znaczne odstępstwa od tej normy (1980 - 27 osób, 1982 - 7 osób, 1985 - 26 osób). Liczbę uczestników w latach 1966-1990 z poszczególnych krajów i kontynentów obrazują poniższe tabele¹.

Tab. 1. Liczba uczestników Studium z Azji w latach 1966-1990. Źródło: List of participants of the postgraduate course of Town and regional planning for developing countries for the period from 1966 till 1990

Kraj	Liczba uczestników
Chiny	21
Indie	47
Iran	18
Irak	24
Syria	23
Tajlandia	13
Afganistan, Birma, Filipiny, Jordania, Korea Płn., Kuwejt, Liban, Malezja, Pakistan, Turcja, Wietnam, Zjednoczone Emiraty Arabskie	34
18 krajów	180

¹ Osobno wymieniono te kraje, z których przyjechało przynajmniej 10 uczestników

Tab. 2. Liczba uczestników Studium z Afryki w latach 1966-1990. Źródło: List of participants of the postgraduate course of Town and regional planning for developing countries for the period from 1966 till 1990

Kraj	Liczba uczestników
Egipt	48
Etiopia	20
Kenia	15
Libia	10
Nigeria	11
Sudan	13
Tanzania	14
Angola, Czad, Kamerun, Gambia, Ghana, Liberia, Somalia, Uganda, Zambia	27
16 krajów	158

Tab. 3. Liczba uczestników Studium z Ameryki Łacińskiej w latach 1966-1990. Źródło: List of participants of the postgraduate course of Town and regional planning for developing countries for the period from 1966 till 1990

Kraj	Liczba uczestników
Argentyna	33
Kuba	19
Meksyk	53
Boliwia, Brazylia, Chile, Ekwador, Honduras, Kolumbia, Panama, Peru, Wenezuela	36
12 krajów	141

Choć największe liczby uczestników z pojedynczego kraju przypadają na Meksyk – 53 (Ameryka Łacińska) i Egipt – 48 (Afryka), to największa sumaryczna liczba uczestników pochodziła z kontynentu azjatyckiego. W 1988 r. w Studium wzięł udział także uczestnik z Grecji. W sumie w omawianym okresie Podyplomowe Studium Urbanistyki i Planowania Regionalnego Krajów Rozwijających się wykształciło 480 planistów z 47 krajów.

Wśród uczestników Studium największą zawodowo grupę stanowili architekci. Początkowo kolejną grupą byli inżynierowie budownictwa różnych specjalności, a później – kiedy upowszechniły się kierunki studiów związane z planowaniem przestrzennym – również dużą grupę stanowili absolwenci tych kierunków. W Studium brali też udział geografowie, ekonomiści, socjologowie i prawnicy. Większość uczestników była w wieku 26–35 lat.

3. ZAKŁAD PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO KRAJÓW ROZWIJAJĄCYCH SIĘ

Działalność Studium opierała się przede wszystkim na niewielkiej grupie współpracowników skupionej przez prof. Zarembę w kierowanym przez niego Zakładzie Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się wchodzącym w skład Instytutu Architektury i Planowania Przestrzennego na Wydziale Budownictwa i Architektury PS. Poprzez cały omawiany okres ściśle współpracowali z Profesorem B. Sekuła i H. Orlińska, a w krótszych okresach czasu: R. Fafius, J. Piątkiewicz, W. Pęski, K. Mieszkowska, L. Kamińska, L. Czernik, J. Byrecki, P. A. Zaremba, R. Cerebież-Tarabicki. Oprócz tego ze Studium współpracowali, poprzez prowadzenie zajęć w trakcie wyjazdów studialnych, wybitni przedstawiciele polskiej myśli planistycznej: A. Ciborowski, K. Dziewoński, Z. Filipow, J. Goryński, W. Gruszkowski, A. Jędraszko, S. Juchnowicz, J. Kołodziejski, J. Kozłowski, A. Kukliński, B. Malisz, J. Mikołajski, M. Rościszewski, K. Seibert, B. Winid, A. Zieliński, L. Zimowski, Z. Ziobrowski, T. Zipser. Wykłady na Studium prowadzili też gościnnie zagraniczni profesorowie z krajów rozwijających się.

Wyróżniający się absolwenci Studium, po spełnieniu warunków formalnych, mieli możliwość dalszych studiów w celu uzyskania doktoratu. Staże doktoranckie pod kierunkiem

Prof. Zaremby odbywali oni w Zakładzie Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się, natomiast nie wszystkie obrony odbywały się na Politechnice Szczecińskiej.

Ryc.3. Zakończenie kursu 1989. Uczestnicy Studium oraz pracownicy Zakładu Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się. Źródło: zbiory autorki

Fig.3. Closing of the course 1989. The Course participants and employees of the Division of Spatial Planning for Developing Countries. Source: the author's collection

Tab.4. Doktoraty uzyskane po stażach w Zakładzie Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się. Źródło: zestawienie autorki

Tytuł pracy	Nazwisko autora	Kraj	Rok uzyskania doktoratu
Regional Planning and Planning Methods in India	R.M. Malaviah	Indie	1967
The Analysis and the Development of Settlement Pattern Based on Ugandan Experience	Yefusa Okulo-Epak	Uganda	1971
Structure of Coastal Maritime Urbanization Based on Conditions of Burma – Tenisserin Coastal Region	Maung Kyaw	Birma	1972
Tytuł pracy	Nazwisko autora	Kraj	Rok uzyskania doktoratu
The Transformation of Urbanization Structure and Human Environment with References to Developing Countries	Nguyen The Ba	Wietnam	1976
Environmental Evaluation Criteria for Recreation Policy	Abelardo E. Gonzales	Argentyna	1977
The Planning of Egyptian Coastal Areas with Special Attention Given to Recreation	M. Abdel Wahid	Egipt	1980
Systematization of Settlement Network in Arid and Semi-arid Areas	Mudhafar Ali Jabiri	Irak	1981
Spatial Structure of the Process of Urbanization and Industrialization – with Consideration of the Transport Network	Cezar Lama More	Peru	1982
b.d. ²	Suwattana Thadani	Tajlandia	1990

Jak już wspomniano wyżej Zakład Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się prowadził własną działalność naukową ukierunkowaną głównie na szeroko rozumianą metodologię planowania przestrzennego oraz planowanie regionów nadmorskich i miast portowych. Owocem tych prac była prowadzona od 1967 r. działalność wydawnicza zakładu, która w pierwszym rzędzie miała zapewnić uczestnikom Studium dostęp do odpowiedniej literatury w jęz. angielskim. Zeszyty naukowe pod nazwą „Town and Country Planning Research” ukazywały się w 2 seriach: głównej (wydano 11 zeszytów) oraz – od

² Doktorat zakończony na Politechnice Krakowskiej

1974 r. – specjalnej (5 zeszytów). W 20-lecie działalności Studium ukazał się numer dwujęzyczny, w jęz. angielskim i polskim.

Początkowo pojedyncze zeszyty zawierały materiały związane bezpośrednio lub pośrednio z programem nauczania Studium, natomiast od zeszytu nr 5 (a także wszystkie z serii specjalnej) były albo monotematyczne, albo ujednoczone pod względem omawianych zagadnień. Zeszyty te zawierają liczne artykuły Prof. Zaremby, a także pracowników Zakładu Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się.

Zakład prowadził szeroko zakrojoną współpracę międzynarodową. W latach 70-tych do najważniejszych należał udział w programie naukowym UNESCO, natomiast w latach 80-tych Prof. Zaremba wraz ze współpracownikami (w tym absolwentami Studium) przeprowadził w Chinach i Meksyku kilka krótkotrwałych intensywnych tzw. kursów narodowych.

4. PODSUMOWANIE

Prowadzone przez Prof. Piotra Zarembę Podyplomowe Studium Urbanistyki i Planowania Regionalnego Krajów Rozwijających się było w latach 1966-1990 jednostką unikalną nie tylko w Polsce, ale także na obszarze ówczesnych europejskich krajów bloku socjalistycznego. Posiadało ono afiliację ONZ jako szczególnie przydatne dla krajów rozwijających się³ umożliwiając corocznie poszerzanie wiedzy, możliwość wymiany doświadczeń zawodowych uczestników z kilku/kilkunastu krajów i pozwalając na znajdowanie licznych podobieństw ich sytuacji planistycznej. Skutecznie też propagowało osiągnięcia polskiej szkoły urbanistycznej i wiedzę o naszym kraju. Zmiana warunków prowadzenia działalności po roku 1990 nie pozwoliła na kontynuowanie wypracowanej w ciągu ponad 30-let formy nauczania, Studium zmieniło swoją nazwę i profil, wkrótce zabrakło też do końca wspierającego jego pracę Prof. P. Zaremby. Dorobkiem Studium pozostali jego absolwenci, z których wielu osiągnęło wysokie pozycje zawodowe lub naukowe w swoich krajach i na arenie międzynarodowej.

POSTGRADUATE COURSE OF TOWN AND REGIONAL PLANNING FOR DEVELOPING COUNTRIES

1. THE COURSE AIMS AND PROGRAMME

Postgraduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries organized at the Technical University of Szczecin and led by Prof. P. Zaremba was an important form of his educational and scientific activity. When travelling as an expert or lecturer to developing countries (Korea, China, Vietnam, Guinea) many times in the years 1954-1964, Professor perceived the similarity of planning problems in those countries, in the course of postwar reconstruction or after gaining the independence, to the situation of Polish urban planning in the forties of XX century. Professor had thought that achievements of developed then the Polish methodology of spatial planning was useful in the countries which in the sixties strove for development and planning methods adapted to their specific situation.

On the 20th anniversary of the Course activity Professor wrote (the author's translation):

The experience gained during 10 years (1954-1964) of cooperation with the urban planners from the developing countries induced us to proposing the new concept of educa-

³ Selected Training Courses Specially Designed for Developing Countries, V Edition - Economic Commission for Europe, August 1968

tional and scientific aid in spatial planning for these countries. In 1965 the Ministry of Higher Education decided to organize a permanent scientific centre for regular supplementing the education of spatial planners from the Third World. Szczecin won the choice because of our long existing contacts with Asian and African countries. So the Post-graduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries at the Technical University of Szczecin came into being in 1966...

The Course (under different names) has worked from 1966 till 1998 when its activity was suspended. Presented paper covers the period 1966 – 1990 while its name, programme and training process have been changed only a little and Prof. P. Zaremba has been its leader for the most of this time. Since 1970 the educational activity of the Course has been operated by the Division of Spatial Planning for Developing Countries organized also by Prof. Zaremba. Within this unit the scientific and publishing works on the spatial planning of these countries have been carried out.

The following were the main goals of the Course training process:

- offering the theoretical knowledge based on the newest achievements of planning methodology
- adapting the programme for the current situation in the developing countries
- putting into practice the work in multidisciplinary teams
- presenting the Polish approach to spatial planning.

Those goals were implemented in the Course programme which during more than 30 years has been currently adapted and updated keeping with progress in the planning knowledge and development processes in the countries getting the advice.

At the beginning, at the turn of sixties and seventies, the special attention was given to the regional context of towns development, problems and methods of planning the industrial regions as well as organizing the reconstruction of destroyed towns and their infrastructure.

Started by so called Rome Club Report of 1972 growing awareness of the need of environment protection found quickly its reflection in the programme adaptation for seventies, where the important consideration was given to integrating economy and ecology in the spatial planning process of cities and regions. In the face of sudden population growth in the urban areas of developing countries the aspects of future of urbanization were introduced into the programme.

In eighties the programme emphasis moved to the methodology of integrated planning, problems of plans implementation and considering spatial planning as the decision-making and regulating process.

For the whole time of activity the Course programme included Polish methods of thresholds analysis and the long-range planning. The special emphasis was also given to spatial planning of the coastal regions and towns, very important for the majority of mother countries of the Course participants.

In the years 1966-69 above presented subjects of the programme were executed during 4 months (15th of February - 15th of June) and from the year 1970 – during 6 months (4th of January - 30th of June). Because of the international character of participants groups as well as the short time of yearly Courses there was impossible to run classes in Polish so they were given in English. This required the fluent knowledge of the language from all employees of the Division of Spatial Planning for Developing Countries (including secretaries).

The Course participants started their training from the interview with Prof. Zaremba which was intended to determine their professional level as well as needs of their mother countries and their own interests in spatial planning.

The training process on the Course was realized mainly on lectures and practical workshops taking about 2/3 of its time. The rest of the time was destined for seminars, study trips (in the hereby described period of the Course activity – 2 x 2 weeks) and consultations of individual final papers. The lectures, given in the major part by Prof. Zaremba, included theory and methodology of spatial planning, leading factors in town and regional development and the system of spatial planning in Poland. The practical workshops were destined for elaboration of the design projects such like: plans of structural urban units (residential, industrial, recreational), master plans of towns or microregions, application of the integrated planning methodology to the study of the coastal region etc. These works were carried out in multidisciplinary teams of 4-6 persons. The workshop units were ended with the seminars where the results of design works as well as problems of spatial planning in the mother countries of participants were discussed.

Study trips to important cities and academic centres in Poland (Warsaw, Cracow, Gdansk, Katowice, Wroclaw, Poznan) were the specific form of training. In this way the Course participants had the possibility of learning on lectures of leading Polish experts in spatial planning and visits in the design offices connected with sight-seeing tours.

Since 1970 the individual final papers were elaborated during the last phase of the Course. They were concerned on applying the acquired knowledge to conditions and problems in the country/town of the participant. The predominant topical groups of the papers regarded the following problems:

- methodology of the spatial planning
- spatial planning with reference to problems of ecology, social bearings, traffic systems, allocation of industrial areas
- net of settlements in regional planning taking into consideration the network of services in settlements units and particularly coastal areas
- spatial structure of a town.

The last group of topics was most willingly chosen because of the predominant professional background of the Course participants.

2. THE COURSE PARTICIPANTS

The average number of one course was 16 – 20 persons but significant departures from this norm (1980 – 27 persons, 1982 – 7 persons, 1985 – 26 persons) happened in eighties. The participants number from countries and continents in the period 1966-1990 are shown in following tables⁴.

Table 1. Number of the Course participants from Asia in 1966-1990. Source: List of participants of the post-graduate course of Town and region al planning for developing countries for the period from 1966 till 1990

Country	Number of participants
China	21
India	47
Iran	18
Iraq	24
Syria	23
Thailand	13
Afghanistan, Burma, Philippines, Jordan, North Korea, Kuwait, Lebanon, Malaysia, Pakistan, Turkey, Vietnam, United Arab Emirates	34
18 countries	180

⁴ Individually are listed mother countries of at least 10 participants

Table 2. Number of the Course participants from Africa in 1966-1990. Source: List of participants of the post-graduate course of Town and regional planning for developing countries for the period from 1966 till 1990

Country	Number of participants
Egypt	48
Ethiopia	20
Kenya	15
Libya	10
Nigeria	11
Sudan	13
Tanzania	14
Angola, Chad, Cameroon, Gambia, Ghana, Liberia, Somalia, Uganda, Zambia	27
16 countries	158

Table 3. Number of the Course participants from Latin America in 1966-1990. Source: List of participants of the postgraduate course of Town and regional planning for developing countries for the period from 1966 till 1990

Country	Number of participants
Argentina	33
Cuba	19
Mexico	53
Bolivia, Brasil, Chile, Ecuador, Honduras, Colombia, Panama, Peru, Venezuela	36
12 countries	141

Although the biggest number of participants from the individual country came from Mexico – 53 (Latin America) and Egypt – 48 (Africa), the greatest continental overall number falls on Asia. In 1988 also the Greek participant took part in the Course. Summing up 480 planners from 47 countries participated in the Postgraduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries during hereby described period of its activity.

Architects were the biggest professional group among the Course participants. In the beginning civil engineers were the next group, but later – when town planning faculties began more popular – the graduates from there were the similar group. Most of the participants were in the age of 26–35 years.

3. DIVISION OF SPATIAL PLANNING FOR DEVELOPING COUNTRIES

The activity of the Course depended mainly on the small group of Prof. Zaremba's co-workers gathered at led by him Division of Spatial Planning for Developing Countries being the part of Institute of Architecture and Physical Planning within the Faculty of Civil Engineering and Architecture at the Technical University of Szczecin. B. Sekula and H. Orlińska were the closest Professor's associates during the whole hereby described time, while others: R. Fafius, J. Piątkiewicz, W. Pęski, K. Mieszkowska, L. Kamińska, L. Czernik, J. Byrecki, P. A. Zaremba, R. Cerebież-Tarabicki worked in shorter periods. Beside them the outstanding Polish experts in spatial planning: A. Ciborowski, K. Dziewoński, Z. Filipow, J. Goryński, W. Gruszkowski, A. Jędraszko, S. Juchnowicz, J. Kołodziejewski, J. Kozłowski, A. Kukliński, B. Malisz, J. Mikołajski, M. Rościszewski, K. Seibert, B. Winid, A. Zieliński, L. Zimowski, Z. Ziobrowski, T. Zipser run classes during study trips. The Course lectures were also given by foreign professors from developing countries.

Able graduates of the Course, after fulfilling the formal conditions, could continue their studies in order to obtain a doctor's degree. They did their doctoral training under the guidance of Prof. Zaremba at the Division of Spatial Planning for Developing Countries, but not all final presentations of theses took place at the Technical University of Szczecin

Table 4. Doctor's degrees obtained after training at the Division of Spatial Planning for Developing Countries. Source: author's setting

Title of the thesis	Author's name	Country	Year of obtaining the doctor's degree
Regional Planning and Planning Methods in India	R.M. Malaviah	India	1967
The Analysis and the Development of Settlement Pattern Based on Ugandan Experience	Yefusa Okulo-Epak	Uganda	1971
Structure of Coastal Maritime Urbanization Based on Conditions of Burma – Tenisserin Coastal Region	Maung Kyaw	Burma	1972
The Transformation of Urbanization Structure and Human Environment with References to Developing Countries	Nguyen The Ba	Vietnam	1976
Environmental Evaluation Criteria for Recreation Policy	Abelardo E. Gonzales	Argentina	1977
The Planning of Egyptian Coastal Areas with Special Attention Given to Recreation	M. Abdel Wahid	Egypt	1980
Systematization of Settlement Network in Arid and Semi-arid Areas	Mudhafar Ali Jabiri	Iraq	1981
Spatial Structure of the Process of Urbanization and Industrialization – with Consideration of the Transport Network	Cezar Lama More	Peru	1982
Lack of data ⁵	Suwattana Thadani	Thailand	1990

As it is written above the Division of Spatial Planning for Developing Countries carried out its own research activity directed mainly to all aspects of spatial planning methodology and planning the coastal regions and towns. The results of these works were published since in 1967, primarily as an aid in securing the access to study materials in English for the Course participants. Editions under the title „Town and Country Planning Research” were published in 2 series: main (11 volumes) and – since 1974 – special (5 volumes). On the 20th anniversary of the Course activity the bilingual edition (English/Polish) was published.

At the beginning individual editions consisted of materials directly or indirectly connected with the Course training programme, but starting from the volume no. 5 (and in all volumes of the special series) they covered only one topic or standardized papers. All volumes include numerous papers of Prof. Zaremba as well as of his co-workers from the Division of Spatial Planning for Developing Countries.

The Division carried out a wide international scientific collaboration. The most important in seventies was taking part in „Man and Biosphere” (MAB-11) research programme of UNESCO. In eighties Prof. Zaremba and his co-workers (including the Course graduates) carried out several short intensive national courses in China and Mexico.

4. CONCLUSION

Postgraduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries led by Prof. Piotr Zaremba was in the period 1966-1990 the unique training unit not only in Poland but also on the area of the then European socialistic countries. It was recommended by UN as especially useful for developing countries⁶, each year making possible widening the knowledge, interchanging the professional experience and finding several similarities

⁵ Doctor's degree finished at the Technical University of Cracow

⁶ Selected Training Courses Specially Designed for Developing Countries, V Edition - Economic Commission for Europe, August 1968

of planning situation for participants from numerous countries. The Course also disseminated effectively achievements of Polish spatial planning and the knowledge about our country. The change of conditions for its activity after 1990 did not allow to continue forms of training developed during more than 30 years. The Course has changed its name and agenda, shortly after Prof. Zaremba, who supported this work to the end, has passed away. As its output the Course has left the graduates many of whom have achieved high professional or scientific ranks in their countries and in the world.

BIBLIOGRAPHY

- [1] *Advanced Postgraduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries, Course No.... (4.I – 30.VI. 19....)*, Technical University of Szczecin, Institute of Architecture and Spatial Planning, Division of Spatial Planning for Developing Countries, Szczecin (Poland), June 1978
- [2] *Advanced Postgraduate Course of Town and Regional Planning for Developing Countries*, Technical University of Szczecin, Institute of Architecture and Spatial Planning, Division of Spatial Planning for Developing Countries Szczecin 1989
- [3] Czernik L., Kamińska L., Bibliographical guide of final works presented at the Postgraduate Course of Town and Regional Planning in developing countries, w: *Town and Country Planning Research*, vol.8, 1984, Szczecin 1984, str. 49-67
- [4] *List of participants of the postgraduate course of town and regional planning for developing countries for the period from 1966 till 1990*, Technical University of Szczecin, Institute of Architecture and Spatial Planning, Division of Spatial Planning for Developing Countries, Szczecin 1990.
- [5] Orlińska H., 20-lecie Studium Podyplomowego Urbanistyki i Planowania Regionalnego dla Krajów Rozwijających się, w: *Town and Country Planning Research*, vol.10-P, 1985, Szczecin 1985, str.29-53
- [6] Orlińska H., Doctorate theses submitted by postgraduates from developing countries at the Technical University of Szczecin, Poland, w: *Town and Country Planning Research*, vol.8, 1984, Szczecin 1984, str.33-48
- [7] *Postgraduate course in town and country planning, 15 February – 15 June*, Szczecin, Poland.
- [8] Zaremba P., Udział nauki polskiej w planowaniu przestrzennym Krajów Rozwijających się, w: *Town and Country Planning Research*, vol.10-P, 1985, Szczecin 1985, str.9-15.

O AUTORZE

Autorka jest emerytowanym urbanistą, byłym wieloletnim pracownikiem Zakładu Planowania Przestrzennego Krajów Rozwijających się.

AUTHOR'S NOTE

The author is a retired urban planner, former long years employee of the Division of Spatial Planning for Developing Countries.

Kontakt | Contact: kmiesz@poczta.onet.pl